

In memoriam

In memoriam prof. dr. A.F. Käyser

23 april 1932 – 1 juli 1998

Met het overlijden van prof. dr. Arnd Käyser op woensdag 1 juli jl. heeft tandheelkundig Nederland een markante en gedreven persoonlijkheid verloren. De slopende ziekte waaraan Arnd Käyser reeds gedurende lange tijd leed, had hem dus toch te pakken gekregen en het 'medisch wonder', zoals hij zichzelf noemde, moest alsnog buigen. Zijn dood is, hoewel reeds lang aangekondigd, toch nog plotseling gekomen. Lang heeft hij een uitspraak van Lucanus levendig gehouden: 'Mors ipsa refugit saepe virum' ('zelfs de dood vlucht wel voor een moedig man').

Moedig was Käyser en gevochten heeft hij ook. Zijn interpretatie van het begrip ziekte en van de onafwendbaarheid van het noodlot hebben bij vriend en vijand respect en bewondering afgedwongen. Het was triest om te horen en te zien dat een man die zijn leven lang met sport en voeding zoveel zorg had voor zijn lichaam, op het laatst zei: 'het gaat wel, maar ik moet mijn lijf uitschakelen'.

Als de verdediging van een zaak waar hij voor stond het moeilijk kreeg, koos Arnd Käyser gewoon voor de aanval. Ook dit was typisch voor de mens Arnd maar ook voor de professional Käyser. Zo werd het door Käyser ontwikkelde, zogenaamde 'Verkorte Tandboog Concept' door bijna alle beroepsgenoten aanvankelijk met nogal wat wantrouwen ontvangen. Hier en daar was (en is) er zelfs sprake van enige vijandigheid tegenover het idee en de uitdrager ervan. Hij had dit idee opgedaan gedurende zijn praktijkvoering op Aruba. Hij moest in die tijd regelmatig zeelui behandelen die na een relatief kort verblijf op de Antillen weer verder moesten. Omdat het vaak om complexe en tijdrovende behandelingen ging, moest Käyser ter plekke prioriteiten stellen. Veel van zijn klanten zag hij na enige tijd terug en het bleek, althans Käyser trok de conclusie, dat het concept (dat toen nog geen naam had) dat hij voor deze groep toepaste, werkte. Käyser was om drie redenen naar de Antillen vertrokken: het klimaat, de mogelijkheden om zijn geliefde watersporten uit te oefenen (hij is enkele keren Nederlands zwemkampioen en nationaal recordhouder op de lange afstand geweest) en de regelgeving rond de praktijkvoering in Nederland, die hem toen al te veel werd. In 1966 werd hij door prof. Von Jessen overreed om in Nijmegen de afdeling Kroon- & Brugwerk te gaan opzetten. Meteen was duidelijk waar zijn hart lag: bij de klinische tandheelkunde. Hij had liefde voor het vak en uitte dit door zich als een gedreven docent op het onderwijs te richten. In het Nederlandse taalgebied zijn uitein-

Prof. dr. A.F. Käyser

delijk twee belangrijke handboeken van zijn hand verschenen. Na enige tijd realiseerde hij zich dat hij voor een verdere carrière moest gaan promoveren. Hij deed dat bij prof. König op het onderwerp waarvan hij wist dat het werkte, maar waarvan hij het belang ook aan anderen wilde duidelijk maken. Nog steeds wordt dit concept niet door iedereen begrepen. Het is hem niet gelukt om, afgezien van de inhoud van het concept, iedereen duidelijk te maken dat de 'verkorte tandboog' geen therapie is, maar dat het in bepaalde gevallen een werkbaar en resultaatgericht concept is. Een onconventioneel concept werd door een onconventionele man op onconventionele wijze uitgedragen. Juist zijn moed en zijn vastbeslotenheid om datgene dat hij goed vond te verdedigen, hebben ertoe geleid dat zijn naam inmiddels nationaal en internationaal befaamd geworden is. Zijn reputatie in Duitsland – het tandheelkundig luilekkerland – is sprekend in dezen: eerst verguist, ten slotte gevierd.

Het heeft hem veel goed gedaan dat hij ook na zijn, door ziekte gedwongen, vervroegde emeritaat nog veel heeft mogen oogsten van wat hij twintig jaar daarvoor had gezaaid. Hij is mede door zijn gedegen werk en overtuigende visie uiteindelijk een vaak geciteerd en door vooraanstaande collega's zeer gerespecteerd onderzoeker geworden. Dit resulteerde onder andere in een op het terrein van de prothetische tandheelkunde belangwekkend internationaal boek onder zijn met coryfeeën als Gunnar Carlsson en Bengt Öwall gedeelde redacteurschap. Dat zijn hart altijd bij de klinische tandheelkunde is blijven liggen, is terug te vinden in zijn vele bijdragen aan het *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde* en zijn (hoofd)redacteurschap van de serie 'Het Tandheelkundig Jaar'. Onderzoek doen vond hij prima, maar rapportage aan de tandarts algemeen-practicus was voor hem minstens even belangrijk. Zijn medewerkers werden door hem hierin altijd nadrukkelijk gestimuleerd.

Voor zijn verdiensten voor de Nederlandse tandheelkunde werd Käyser in 1993 door de Nederlandse Vereniging van Tandartsen onderscheiden met de dr. Dentz-medaille. Hij was hiermee zeer vereerd. Het typeerde Käyser echter dat hij minstens zo blij en trots was met de prijzen – waaronder driemaal de prijs voor het beste proefschrift – die door zijn promovendi (13 in totaal) in de wacht werden gesleept.

N.H.J. Creugers, Nijmegen